

LUNDS
UNIVERSITET

Kandidatuppsats, 15 hp

“Tillsammans för tillhörighet”

En fallstudie i en ideell förening för migrerade mödrar i Rosengård

Filippa Kugelberg

ETN K02, Etnologi med kulturanalytisk inriktning, kandidatuppsats

HT 2022

Handledare: Alma Aspeborg

Institutionen för kulturvetenskaper, avdelningen för etnologi

Innehållsförteckning

English title and Abstract	3
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte och frågeställningar	6
2. Tidigare forskning	6
2.1 Moderskap i förändring	7
2.2 Det gamla, det nya och försök att tillhöra	9
3. Metod och material	11
3.1 Urval och rekrytering av informant	12
3.2 Genomförande av intervju	12
3.3 Observation, samtal och fältanteckningar	13
3.4 Etiska överväganden och reflexivitet	14
3.5 Empirisk översikt	16
3.6 Analysmetod	17
4. Teoretiska perspektiv	17
4.1 Erkännande genom sociala och kulturella resurser	17
4.2 Migration, ambivalent platstillhörighet	19
4.3 Positionen mellan två kulturer	19
5. Analytiskt kapitel	20
5.1 Föreningens grund och vision	20
5.2 Kvinnornas behov av och aktiviteter på gruppträffarna	24
5.3 Strategier och praktiker för att navigera i vardagen	27
5.4 Moderskapet som utgångspunkt och kreativ grund	29
6. Sammanfattande diskussion	32
7. Källförteckning	33

English title and Abstract

“Together for belonging” : A case study in a not-for-profit group for immigrant mothers in Rosengård

This essay examines how immigrant women in Malmö (Rosengård), use a not-for-profit group to find ways to navigate their everyday lives. The aim of the study is to get a deeper understanding of the functioning of the group. As an ethnographic case study, I participated as an observer during group meetings and interviewed the founder of the group. I used Bourdieu and Skeggs' to apply a class perspective to be able to understand the women's habits in their everyday lives. To understand why the women felt the need for the group I used Anthias' definition of belonging and Turner's theory of transitions (liminal positions). This showed how the women navigate through their two cultures and how this affected their role as mothers. I found that the women were in a process of transformation and were finding their way through their new society. This process is about belonging and increasing their social and cultural capital. The group allows the women to gain strength which could change their social conditions for the better. I argue that the women create a feeling of belonging within the group and in society at large. The group also provides a secure environment for the women to feel interrelated and to be at ease. This in turn gives them the opportunity to develop themselves and their motherhood.

Keywords: Migration, motherhood, everyday life, belonging, capital and liminality

1. Inledning

Det var en kall oktobermorgon, jag hade cyklat runt i Rosengård ett tag och sett mig omkring. Jag besökte ett stort köpcentrum och blev förvånad över att jag inte mötte några kvinnor. Vid tiden jag var där, såg det ut att vara en maskulin mötesplats. Jag fortsatte vidare och stannade till med cykeln utanför en anonym lokal. Den fångade min uppmärksamhet och jag bestämde mig för att göra ett sista besök. Upp för trappor och i slutet av en lång korridor uppenbarade sig en grupp gladlynta och färgstarkt klädda kvinnor som fikade tillsammans, några satt i en soffa och diskuterade information på sina datorer. Det visade sig att det var en gruppträff bestående av mödrar. Jag klev rakt in i mitt blivande fält och blev bemött av en kvinna som grundat en ideell förening på platsen. I samråd med föreningen blev jag inbjuden att delta på gruppträffar och möten. Genom etnografisk metod kom jag att förstå att kvinnorna tog stöd av föreningen för att orientera sig i samhället och en dominerande samhällskultur. Vad innebär det egentligen att bli en del av ett nytt samhälle? Hur kan en sådan process se ut? Intresset att följa en grupp migrerande kvinnor, mödrar, bygger vidare på min och min väns kandidatuppsats i socialpsykologi, där vi träffade bikulturella unga vuxna med föräldrar födda utanför Norden. Fokus var att förstå hur det är att skapa sig själv i relation till två kulturer. Vi utförde livshistoriska intervjuer kring informanternas upplevelser av kultur från barndomen fram till vuxen ålder (Ahlkrona & Kugelberg 2021). Nu vill jag alltså anta en grupp mödrars perspektiv för att undersöka hur det är att leva och uppfostra sina barn i en ny miljö.

1.1 Bakgrund

Under en längre period har det skett omfattande immigration till Sverige och framförallt under 2000-talet. Detta har lett till att befolkningen har blandats upp eller kanske snarare delats upp. Migration har skett på skilda villkor, vissa har flytt krig, andra har sökt arbete och några har följt efter sin familj (Nationalencyklopedin u.å). Det svenska samhället karaktäriseras många gånger som mångkulturellt, interkulturellt och öppet. Men oavsett om ett samhälle öppnar sin gränser bör migration förstås som en högst komplex process. Både på grund av det faktum att en lämnar ett hem och en bekant plats, men framförallt att landa på en ny plats. Att skapa ett nytt hem och etablera sig i ett nytt land innebär bland annat att släppa vissa delar av en själv (Ahmed 2006, s.9). Det nya landet har sannolikt andra kulturella normer och förväntningar. Kultur kommer å ena sidan att skapa band mellan människor, som

inger känslor av samhörighet genom liknande erfarenheter. Å andra sidan tenderar kulturell gemenskap att bli till utanförskap andra. I en årsrapport på uppdrag av regeringen utförde Delegationen mot segregation (Delmos) en undersökning av boendesegregationen i Sverige utifrån socioekonomiska aspekter. Delmos kom att visa hur segregation tar sig uttryck i olika områden. Rapporten visar hur människorna inom de olika områdena får skilda förutsättningar och livsvillkor (Delmos 2021). I nästa led blir effekten att de människor som bor i socioekonomiskt prekära områden råder över färre möjligheter. Alltså formas människor livsvillkor utifrån platsen de lever och verkar. Enligt Delmos statistik har boendesegregationen ökat sedan 1990-talet (Delmos 2022). När Delmos släppte sin rapport 2021 blev Malmö utpekad som en av de städer där den socioekonomiska boendesegregation var som störst. Sydsvenskan intervjuar Martin Grander, bostads- och urbanforskare vid Malmö universitet som bekräftar segregationen i Malmö. Grander tillägger att uppdelning undergräver människors lika värde och effekten blir sämre levnadsförhållanden för många. Främst ligger skillnader i utbildning, arbete och demokrati menar Grander (Westerberg 2021). I en annan tidningsartikel fokuseras ett område i Malmö: *“Rosengård – ett monument över mångkulturalismens misslyckande”*. Lars Åberg skriver om Rosengårds historia och miljonprojektets baksida. Trots att det har gått lång tid understryker Åberg att bilden av Rosengårds misslyckande reproduceras, vilket påverkar stadsdelen negativt. Malmö stad har gjort flera insatser för att förbättra människors villkor i Rosengård under senare tid, men problemen kvarstår (Åberg 2022). Detta går i linje med etnologen Per-Markku Ristilammi avhandling *“Rosengård och den svarta poesin : en studie av modern annorlundahet”* (1994). Ristilammi belyser en konstruerad bild av Rosengård som “utsatt” och “eländigt” på grund av bristande bostadspolitik och standardiserad arkitektur. Mer specifikt visar Ristilammi hur den konstruerade bilden av och talet om området sedan kommer att påverka befolkningen till att se sig själva som “utsatta” och “eländiga”. I tidningsartikeln om Rosengård avslutar Åberg med att skriva: “Under ett halvt sekel har stadsdelen förändrats under samhälleligt överinseende, den samlade konsekvensen av fattade och uteblivna beslut. Det är ointressant vilken bild som förmedlas av staden eller förorten. Det enda som har betydelse är hur livet där faktiskt levs.” (Åberg 2022). För att ta reda på hur människor lever sina liv i Rosengård fokuserar denna studie på en kärngrupp som skapat en kulturell ideell förening. Föreningen arbetar för att motverka social diskriminering och orättvisa i människors vardagsliv, men framförallt i möten med diverse samhällsorgan. Grundarna av föreningen möter andra migranter och individer som av olika anledningar inte har kommit in i samhället. “...det är fördel att vara en svensk för då vet dom också att du kan, du ger dig inte (...) det finns stöd

hos oss. Jag, Hassan och Mohamed har visat vi är på er sida så egentligen är det mindre kultur och mer... Sverige är, vi är en del av det svenska folket, vi bor i Rosengård, vi tar plats i Rosengård, vi ska vara en del av rösterna som hörs”. Citatet visar hur föreningen hävdar sitt utrymme och hur människor i Rosengård kan finna stöd i vardagen.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande uppsats är få fördjupad förståelse för funktionen av en ideell förening, vars arbete riktar sig mot migrerade mödrar i Rosengård. Mer specifikt varför föreningen uppstod och har fått ett aktivt deltagande, samt undersöka hur medlemmarna i föreningen, främst kvinnor som delar upplevelser av ensamt moderskap, navigerar i sin vardag.

- Vilka funktioner har föreningen för kvinnorna?
- Hur navigerar kvinnorna i sin vardag och hur synliggörs detta genom deras deltagande i föreningen?
- Hur definierar kvinnorna moderskap? Vilken roll har moderskapet på gruppträffarna med föreningen?

2. Tidigare forskning

I följande avsnitt presenteras tidigare forskning kring migration och hur det kan vara att komma till ett nytt land. Flera studier fokuserar på hur migration innefattar nya former av moderskap, längtan efter tillhörighet och utveckling av metoder för att hantera vardagen. Samtliga verk har sökts upp och hämtas via Lunds universitets sökmotor LUBsearch och är “peer reviewed”. Detta för att försäkra mig om verkens vetenskaplighet och trovärdighet. Exempel på använda sökord var motherhood, migration, cultural citizenship och community. Sökningarna har övervägande utförts på engelska för att få ett bredare resultat. Tidigare forskning är inte begränsad till specifika discipliner, utan jag finner det relevant och intressant att finna likheter inom skilda kontexter och fält. Forskningen har bearbetats noggrant, där huvudpoänger har tagits ut i relation till studiens syfte. Huvudpoängerna presenteras genom olika teman och avsnittet avslutas sedan med en källdiskussion.

2.1 Moderskap i förändring

Etnologen Jenny Asks (2014) avhandling "*Lyssna till ditt hjärta: muslimska moderskap och modrandets villkor i Sverige*", diskuterar olika konstruktioner av moderskap med fokus på muslimska mödrar i Stockholm. Med andra ord ligger fokus vid hur mödrarna agerar och navigerar sitt moderskap i en transnationell och religiös verklighet (Ask 2014, s.13).

Undersökningen avhandlar muslimska mödrars subjektiva upplevelser kring identifiering och olika villkor. Mödrarnas identitetsprocesser belyses ur ett intersektionellt perspektiv där kvinnornas självpresentationer bör förstås innefatta flera positioner såsom etnicitet, kön, kropp och klass. Under intervjuarbetet identifierade Ask tre centrala teman; aspekter av kön, meningsskapande genom religion, samt värdet av plats (Ask 2014, ss.12-13). Ask menar att mödrarnas kulturella förståelser och identitetsskapande bör förstås som splittrat och processuellt (ibid, ss.15-16). Exempelvis omfattade Asks intervjufrågor vilka perspektiv och villkor mödrarna upplevde viktiga att överföra till sina barn enligt muslimsk tradition. Det framkom att flera mödrar ville vara en förebild och vägledare, vilket drev dem till försöka leva föredömligt (ibid. ss.55, 63).

I relation till hur kvinnorna ville leva sina liv och såg på sitt moderskap synliggör Ask deras altruistiska orientering. Detta var också något som kvinnorna identifierade sig med. Med andra ord såg Ask att omvårdnad av andra blev en form av omsorg av sig själv (sin egen person). Detta tolkar Ask som att kvinnorna agerar enligt goda intentioner både som medmänniska och ur religiös synpunkt (Ask 2014, s.82). Det framkom dock att kvinnornas vardagsliv och därigenom deras moderskap kunde tendera att bli överväldigande och slitsamt. Kvinnorna upplevde sällan att de hade någon tid över, kände sig svaga eller att de inte räckte till. Ett sätt att lösa och hantera stress i vardagen var att kvinnor tog hjälp av sina familjer (ibid. ss.88, 90, 111). Ask framhåller att alla kvinnor hon intervjuade uttryckte att det inte kände varken tillhörighet eller samhörighet med det svenska samhället. Tilläggas kan att kvinnorna och deras barn var medborgare. I följande citat reflekterar Ask kring att medborgarskapet inte har hjälpt mödrarna att känna tillhörighet; "i juridisk mening tycks deras möjlighet till nationell tillhörighet vara begränsad av hur föreställningar om svenskhet, invandrare, islam och muslimer organiserar och separerar dem socialt och rumsligt" (ibid. s.119). I likhet med Ask har sociologen Anastasia Christou & antropologen Domna Michail (2015) gjort en kvalitativ studie om migrerande mödrars villkor i ett nytt land. I artikeln "Migrating motherhood and gendering exile- Eastern European women narrate migrancy and

homing” presenterar Christou & Michail hur kvinnorna upplever hur deras moderskap förändras både i relation till frågor om medborgarskap och tillhörighet (Christou & Michail 2015, ss.71-72). Christou & Michail belyser kvinnornas subjektiva och emotionella identitets- och tillhörighetskonstruktioner. Snarare än den juridiska processen och vad det innebär. Studien visade att kvinnorna utvecklade komplext sammansatta identiteter, men samtidigt fick de kämpa för att erhålla en sociala position. Till exempel visar Christou & Michail hur kvinnorna upplevde hur deras modersroll blev ifrågasatt och nya krav ställdes från värdlandet. Även om kvinnorna hade anpassat sig till nya omständigheter, markerades moderskapet som avvikande (Christou & Michail 2015, ss.75-80).

För att bygga vidare på upplevelser av migrerat moderskap och nya former av moderskap vill jag lägga fram artikeln “Integrated Motherhood Beyond Hegemonic Ideologies of Motherhood” av sociologen Dawn Marie Dow (2016). Dow tar avstamp mot forskning som fokuserar på att migrerade mödrar förhåller sig till och är begränsade till ett “hegemonisk moderskap”, det vill säga vedertagna sätt att agera som moder. Dow ger istället ett bidrag med att studera alternativa moderskapspraktiker, vilket benämns integrerat moderskap. Kvinnorna i studien utgörs av arbetande afroamerikaner med högre sociala positioner. Här synliggör Dow hur kvinnorna navigerar i sin vardag med både anställning, hem och barn (Dow 2016, ss.180-181). Genom kvalitativa intervjuer har Dow undersökt vilka val kvinnorna gjorde i relation till dominerande samhälleliga normer kring moderskap (ibid. s.184). Svaren innehöll kvinnornas berättelser om bemött kritik och upplevelser av motsättningar. Kritiken var i form av kulturellt präglade förväntningar; att vara yrkesarbetande, kunna ta hand om sina barn själv, samt vara ekonomiskt självständig. Resultatet visar på en alternativ moderskapsideologi när kvinnorna är självförsörjande, utan stöd från partner. Men också att yrkesarbete är tecken på gott moderskap. För att kunna följa detta visar Dow att kvinnorna kom att ta stöd av familj eller andra mödrar. Detta menar Dow kan förstås som ett sätt att hantera vardagen och uppfylla det alternativa, integrerade moderskapet. Dow påpekar att kvinnornas sätt att navigera i sin vardag är en effekt av att anpassa sig till strukturellt förtryck, men samtidigt bestämma sitt eget värde och lyfta värdet av sin egen kultur (ibid. ss.188, 193-194).

2.2 Det gamla, det nya och försök att tillhöra

Camilla Nordberg (2015) skriver om välfärd och migration i artikeln: “Invisibilised Visions Migrant mothers and the reordering of citizenship in a Nordic welfare state context”.

Nordberg har utfört en etnografisk undersökning under fem års tid för att undersöka hur en grupp immigrerade mödrar påverkades av den lokala finska välfärden. Undersökningen utfördes när den finska integrationspolitiken var prekär och under förändring. Det politiska klimatet rörde sig från frihet och neoliberalism, till ökad kontroll och styrning. Nordbergs utgångspunkt var mödrarnas perspektiv och subjektivitet, vilket baseras på två fallstudier (Nordberg 2015, s.67). Tilläggas kan att Nordberg framhäver att mödrarna inte bör förstås som “passive and socially disengaged migrant woman” (Nordberg 2015, s.68). Istället understryker Nordberg att migrantmoderskap är situationsbundet, där kvinnorna och deras moderskap är under förändring. Studiens aspekter av medborgarskap delas upp i två sidor, å ena sidan individens förhandlingar, samt å andra sidan ett förväntat beteende i relation till välfärdsstaten. Tvetydigheten är en effekt av olika kulturella och sociala förväntningar kring medborgerliga och civila ideal menar Nordberg. Några framstående empiriska fynd var att kvinnorna förstås genomgå en övergångsprocess. Nordberg beskriver att processen innebar att låta andra ta hand om deras barn, bland annat för att få möjlighet att studera språk. Projekt och språkkurser ledde till att kvinnorna knöt an till andra i liknande situationer (ibid. ss.68-69). Det generella resultatet visade att kvinnornas möte med samhällsliga institutioner ledde till en diskriminerad och rasifierad effektivisering av deras medborgsskapsprocess menar Nordberg. Kvinnorna upplevde frustration över att hantera vardagen, men också att inte bli erkända av välfärden. Nordberg framhåller att de migrerade mödrarna fann egna och alternativa sätt genom att försvara sin ställning som framtida medborgare. Till exempel att delta i diskursen som “den aktiva migrantfamiljen”. Två kvinnor såg sig själva som präglade av och drevs att sina kompetenser av att ha upplevt förflyttningar själva och kunde hjälpa andra i bräckliga förflyttningar (ibid. s.72).

För att gå vidare med aspekter av medborgarskap och tillhörighet har Syed Nisar Majid (2022) forskat kring medborgarskapsprocesser utifrån politik och aktivism. I artikeln “Transborder Citizenship and Activism Political Engagement and Resistance in the Somali Environment” framhåller Majid att medborgarskap handlar om att skapa tillhörighet i nytt land, det vill säga att processen är socialt och kulturellt präglad. Majid lyfter detta i kontrast till den formellt definitiva juridiska processen. Majid menar att tillhöra en plats oavsett

kulturell eller etnisk hemvist inte bör stoppas av det dominerande samhällets normer och regler (Majid 2022, ss. 202-204, 208). Detta synliggörs genom citatet; “the right to be different with respect to the norms of the dominant national community, without compromising one’s right to belong” (Majid 2022 se Rosaldo & Flores, 1997, s.57). Genom att lyfta den kulturella aspekten menar Majid att kritik ställs mot samhällets försök att införliva vissa sätt att agera och leva enligt normen. I två fallstudier visar Majid hur två “transmigranter” har utvecklat en flexibel identitet där de kan röra sig över landsgränser och skapar tillhörighet. Detta grundar sig bland annat på engagemang i flera kulturer och aktivism (ibid. ss.212-213). Liknande beskriver Jacqueline Mosselson (2019) i artikeln “Plural Belongings Mothering Co-resident Children Post migration in the USA”. Genom ett utbildningspolitisk perspektiv visar Mosselson hur migrantmoderskap kan utmana dominerande föreställningar om modersrollen. Mosselson presenterar narrativ från en grupp migrerande kvinnor som upplever att de tillhör flera platser. Mer specifikt förstås vardagens aktivitet som grunden för att hitta sätt att utveckla ett hem och känna trygghet. Undersökningen utgår från att se identitetsskapande som en aktiv process, där kvinnorna upplever sin identitet som flexibel. Mosselson menar att handlar om en form av kulturellt medborgarskap där kvinnorna förhandlar och ordnar sin vardag genom att skapa känslor av hem på en bredare nivå (Mosselson 2019, ss.1028-1029).

Till sist vill jag lyfta sociologerna Umut Erel, Tracey Reynolds och Erene Kaptania (2017) och artikeln “Migrant mothers, creative interventions into racialized citizenship”. För att fånga hur de migrerade mödrarna hanterade sin väg till medborgarskap, använde forskarna en kreativ metod. Kvinnorna fick berätta sina historier som sedan kom att gestaltas av skådespelare. Fokus i studien var att synliggöra medborgarskapets baksida. Erel, Reynolds och Kaptania lyfter migrantmödrars berättelser och praktiker som visar hur den dominerande samhällskulturen skapar rasistiska och begränsande perspektiv på medborgarskap. Detta synliggörs genom följande citat: “Their belonging to the nations of residence is seen as tenuous, and their social positioning as racialized, gendered “Other” mean that they are cast as “incompetent citizens” with inadequate cultural capital and relegated to low skilled, low paid jobs with minimum legal protection” (Erel, Reynolds och Kaptania 2017, s.57). Erel, Reynolds och Kaptania menar alltså att de migrerade kvinnornas moderskap, genom sina etniska kulturella vanor, inte anses tillräckliga i en ny kontext. Kvinnornas berättelser speglar dock hur bland annat moderskapspraktiker blir ett sätt för dem att försöka erhålla erkännande. Mer specifikt att kvinnorna använder sitt omsorgsarbete för att skapa mening i vardagen och

tillhöra platsen. Med andra ord teoretiserar Erel, Reynolds och Kaptania omsorgsarbete som en kollektiv och social process, där strävan ligger vid att finna sin plats i samhället. Vägen till medborgarskap handlar inte nödvändigtvis om formella medborgerliga rättigheter och skyldigheter, utan snarare om en emotionell orientering i hopp om att tillhöra (ibid. ss.56-57). Vidare lyfter Erel, Reynolds och Kaptania hur kvinnorna hittar sätt och strategier för hur de ska hantera sin vardag, till exempel genom att engagera sig i kulturella traditioner i det nya landet, men även traditioner från deras hemländer (ibid. ss.58, 69-70).

Ask, Christou och Michail synliggör hur migrerade kvinnor genomgår en förändring som påverkar hur de ser på sig själva och sitt moderskap. Jag finner ambivalensen för olika förväntningar och krav gentemot olika kulturer relevant i relation i min studie. Dows visar hur det kan vara att anpassa sig till nya samhällsnormer, dock genom att ta till egna metoder och uppfylla ett ideal. Medan Nordberg samt Erel, Reynolds och Kaptania visar på olika konstruktioner av migrantmoderskap som en övergångsprocess med motstånd. Motstånd kan också leda till aktivitet och aktivism, vilket kan liknas vid arbetet med föreningen. Majid visar hur transnationella individer kan känna tillhörighet till flera platser, dock nämns inte aspekter av erkännande från den dominerande samhällskulturen. Detta menar jag kan vara en väsentlig del av att känna tillhörighet. Till sist visar Mosselson att vardagens struktur och platsen är grunden för finna tillhörighet, vilket är en viktig utgångspunkt i min studie.

3. Metod och material

I följande del presenteras metodval och empiriskt material som insamlats under fältarbetet perioden 2022-10-18 till 2022-11-18. För att få möjlighet att studera människors vardagliga liv, aktiviteter och upplevelser har jag antagit ett kvalitativt tillvägagångssätt. Jag menar att kvantitativa metoder inte lämpar sig, eftersom jag inte söker breda, generaliserande eller mätbara resultatet (Tjora 2012, ss.19-20). Syftet är att skapa djupgående kännedom om föreningen och hur medlemmarna, främst ensamstående migrerade mödrar, lever och berättar om sina liv. Jag har valt att utföra en etnografisk undersökning med avsikt att "(...) skapa beskrivningar av individuella eller kollektiva subjekt med ändamålet att förstå olika kulturer" (Palmgren 2011, s.177). En viktig utgångspunkt i den etnografiska processen var att låta materialet tala för sig själv, därför blev det naturligt att låta teorin komma in först under analysen. På likartat sätt beskriver Tjora ett abduktiv tillvägagångssätt där empirin styr

riktning. Det innebär också att urskilja vissa likheter eller utstickande skillnader i det producerade materialet (Tjora 2012, s.22).

Metodvalet ändrades i fält för att följa syftet att undersöka föreningens funktion och hur kvinnorna agerar inom föreningens kontext. Från början tänkte jag utföra enskilda intervjuer och fokusgrupper för att komma närmare kvinnornas individuella livsberättelser, få en bild av olika migrationskontexter och hemförhållanden. Jag såg det som en fördel att föra gruppintervjuer eller fokusgrupper för att kvinnorna skulle kunna ta stöd av varandra och föra en kollektiv talan. Men detta skedde naturligt när jag besökte gruppträffarna genom naturliga samtal. Istället för att tvinga fram intervjuer, präglades mitt metodval av reflexivitet kring bemötande av kvinnorna och att sätta deras bekvämlighet i första hand. Alltså landade jag i att följa kvinnorna och delta på aktiviteter för att skapa tillit, vilket också genererade berättelser kring migration och vardagsliv. Jag vill understryka att reflexivitet har genomsyrat uppsatsen genomgående.

3.1 Urval och rekrytering av informant

Som tidigare nämnts kom studien att ta en vändning vid kontakt med föreningen och medlemmarna. Här blev ingången till fältet att presentera mig själv och min tänkta studie för en av grundarna, Amina. Genom att förklara mitt syfte och förhoppning av att lära mig av kvinnorna, blev Amina en nyckelinformant och en väg in i fältet (Wiklund 2011, s.67). Amina kom också att inneha en viktig roll i hur jag presenterade mig och min tänkta studie för medlemmarna, kvinnorna. Avgränsningen kom alltså att bli föreningen och dess medlemmar som identifierar sig med ensamt moderskap. Det var oftast varierande deltagande, jag träffade alltid någon ny och några kvinnor återkom varje vecka. Eftersom undersökningen liknas vid en fallstudie avgränsas den också till just det faktum att det är en grupp som jag inte själv har satt ihop, utan är en redan befintlig enhet (Tjora 2012, ss.112-113).

3.2 Genomförande av intervju

Under fältarbetet utfördes en längre enskild intervju med Amina. Innan intervjun utarbetades en intervjuguide som skickades ut. Intervjuguiden var uppdelad i tre teman; föreningen och dess funktion, rollfördelning och ansvar, samt definition av moderskap. Vid intervjutillfället fungerade guiden som en tankeram för mig, men annars rörde sig samtalet fritt utan statistiska

frågor och svar. Amina täckte samtliga teman och jag fick möjlighet att ställa följdfrågor kring hennes egen upplevelse av att ha migrerat, vara barn i Sverige och sedan bli mamma. Under fältarbetet som följde intervjun spenderade jag tid med Amina och föreningens medlemmar, vilket gjorde det möjligt att fundera kring det material som insamlats och transkriberats. Med andra ord kunde jag återkomma med följdfrågor i efterhand och även kontrollera att jag har tolkat rätt (Tjora 2012 s.100, 106). Genom intervjun blev det möjligt att få insikt i informantens perspektiv och målsättningar, men likaså hur hon tolkar och reflekterar över sin omvärld. Tjora understryker att intervjun ramar in hur individen hanterar, förstår och skapar mening i sina sociala sammanhang (ibid. s.82). Intervjun utfördes på samma plats som gruppträffarna med föreningen, där även Aminas kontor är, vilket jag upplevde var till fördel för att skapa bekvämlighet under intervjusituationen (Tjora 2012, s.93). Jag eftersträvade ett rikt material där informanten hade möjlighet att tala öppet och ingående kring sina erfarenheter med föreningen och hur hon upplevde arbetet med kvinnorna. För att skapa en avslappnad stämning bestämde jag mig för att inte föra anteckningar då jag inte upplevde att det behövdes. Istället ville jag att samtalet kunde fortsätta från där vi avslutade vårt första spontana möte (ibid. s.81). Intervjun spelades in i två delar; en pragmatisk del kring föreningens funktion och en kring Aminas egna upplevelser av moderskap (ibid. s.106). Detta för att få möjlighet att utföra en transkriberingsprocess och dokumentera materialet. Transkriberingen blev ett sätt att tolka språket detaljerat genom att noggrant iaktta volym, pauser, betoning, gester och känsla. Processen omvandlar det talade språket till ett material som underlättar analysarbetet genom att synliggöra teman och koder (Fägerborg 2011, s.105).

3.3 Observation, samtal och fältanteckningar

För att nå kunskap om kvinnornas vardag, vanor och *göranden* har jag valt att observera föreningskontexten. Lyssna till språk och ljud, känna av stämningar i gruppen, iaktta gester och kroppsspråk. Genom kontinuerliga besök kan metoden ge en inblick i vardagens komplexitet och möjliggör för mig att sätta mig in i kvinnornas positioner (Tjora 2012, ss.34-35). I likhet med Oscar Pripp & Magnus Öhlander fungerar observation som ett sätt att lyfta aspekter av vardagen som annars tas för givna. Detta genom att se och fundera kring vad som *faktiskt* händer i rummet (Prripp & Öhlander 2011, s.114). Jag menar att observation ger kunskap om det som inte sägs och därmed kompletterar den enskilda intervjun. De kroppsliga uttrycken och samspelet i rummet kom att bli en viktig del av min tolkning. Pripp &

Öhlander beskriver hur kroppen fungerar som resurs att kommunicera sig själv till andra (ibid. ss.115-116). Exempelvis kom jag tolka kvinnornas kroppsspråk och känslouttryck snarare än det som sades då det ibland fanns språkliga utmaningar. Under observation av gruppträffarna skedde ofta spontana samtal och diskussioner med kvinnorna. Till exempel kom jag att fråga vad de brukar göra på träffarna och vad de har för behov i relation till föreningen. Ofta hjälptes kvinnorna åt att svara eller fyllde i varandras meningar. Jag har alltså agerat mer eller mindre deltagande, det kom att variera beroende på sammanställning i gruppen och även beroende vilka ämnen som togs upp. Ibland kände jag mig osynlig och kom endast att observera. Vid ett par tillfällen följde jag kvinnorna genom att dansa till musik. Alltså fick jag reglera min närvaro i samtal och aktivitet efter dynamiken i gruppen, när jag agerade mer passiv antecknade jag istället i ett anteckningsblock (Pripp & Öhlander 2011, ss.120-125). Det för mig in på nästa metod, *fältanteckningar*, vilket blev ett redskap för att minnas specifika samtal eller händelser i fält och delvis för att antyda min roll i gruppen. Dock kan handlingen ge en negativ effekt om kvinnorna känner sig iakttagna. Men jag var transparent med vad jag skrev ner och lät blocket ligga uppslaget. Jag reflekterade hela tiden kring vilken information som kunde tas med och vilken som skulle sällas bort (Tjora 2012, ss.47-48; Pripp & Öhlander 2011, s.115). Jag hade skrivit ner några frågor med inspiration från Tjora som hjälpte mig att landa i fältet och under första besöket med föreningen. Till exempel: “Var är det som pågår här? Vad är det aktörerna gör? Vem interagerar? Vad för slags relationer har de inblandade? Vad interageras det kring?” (Tjora 2012, ss.49-50).

3.4 Etiska överväganden och reflexivitet

Innan intervjun blev Amina även tilldelad ett informationsblad om studiens syfte och ambitioner. Under intervjun utgick vi från bladet och kom överens om mitt deltagande på framtida gruppträffar där även Amina gav samtycke till studien. På bladet framgick att föreningen och samtliga personer anonymiseras, rätten att avbryta deltagande vid behov och att intervjun spelas in på ett säkert sätt (Tjora 2012, ss.123-125). Därtill kommer att materialet hanteras enligt sekretess- och etiklagstiftningen, samt dataskyddsförordningen (GDPR). Information om samtycke kring deltagande och arkivering av material vid Lunds folklivsarkiv presenterades även i tal innan intervjun.

Som tidigare nämnts har studien präglats av etisk reflexivitet, där jag har lagt tid och tanke vid att bemöta, men likaså benämna kvinnorna på ett respektfullt sätt. Därför vill jag

framhålla Chandra Talpade Mohanty som trycker på problematiken med benämningar av kvinnor utanför västvärlden. Mohanty menar att till exempel kategorier såsom “tredje världens kvinnor” förstärker ett eurocentriskt synsätt och tillskrivs genom privilegierade positioner. Alltså menar Mohanty att kategorier tenderar att reproducera en statisk bild av kvinnor, när det finns tusen sätt att vara kvinna med deras olika förutsättningar och liv. Därför blir det viktigt att reflektera över vad kategorier kan ha för effekt på kvinnorna jag studerar (Mohanty 2012, ss.298, 319). Jag vill understryka att varje individ har sina egna erfarenheter och förutsättningar, men i studien ligger fokus vid kvinnornas gemensamma villkor i vardagen och ömsesidiga berättelser av ensamt moderskap, samt hur det tar sig uttryck i föreningens kontext. Exempelvis har jag reflekterat kring val av ord, det vill säga vad som behöver skrivas ut och inte. Processen har inneburit att lyssna till vad kvinnorna själva använder för ord och begrepp, samt reflektion kring hur mina förkunskaper eller okunskaper kan komma att tolkas. Alltså har jag varit ytterst försiktig med att ta något för givet och har istället arbetat för att anta kvinnornas perspektiv. Aleksandra Ålund beskriver på ett likartat sätt hur talet om migrerande kvinnor kommer att påverka dem negativt. Detta genom hur “invandrarkvinnor” beskrivs offentligt, i forskning eller i dagligt tal som ofta reproducerar en bild av migrerade kvinnor som svaga eller underordnade. Exempelvis menar Ålund att kvinnorna beskrivs som problematiska, inaktiva eller har bristande språkkunskap. Detta görs ofta ovetandes och tilldelar kvinnorna en offerposition, istället för att lyfta deras agens och vilja (Ålund 1988, ss.33, 37). Första gången jag kom till lokalen kom jag och Amina att diskutera mina intentioner med studien och jag bemötte frågor kring att använda materialet i fel syfte. Det fanns en rädsla i samband det politiska maktskiftet att materialet skulle insamlas med målet att bevisa eller återge en stereotyp och generaliserad bild av kvinnorna.

Det blev alltså relevant att fundera kring *den tredje närvarande*, både i relation till intervju och observation. Uttrycket relaterar till hur vissa grupper omtalas i samhällsliga debatter, media eller genom obekväma möten i vardagen. Med andra ord blir vissa individer mer utpekade än andra, vilket kan påverka dem att agera som om de vore övervakade av en tredje närvarande. Därför blev det viktigt för mig att både skapa tillit, men också att vara reflexiv inför det som sägs och beskrivs i mitt material (Pripp 2011, s.68). Detta har fått mig att tänka på hur jag har positionerat mig i fält (Fägerborg 2011, ss.95-96). För att beskriva hur jag har problematiserat min position i fält, kan detta beskrivas med hjälp av Sara Ahmeds queer fenomenologi. Ahmed menar att vi bör utgå från kroppen och kroppsliga erfarenheter, där min kropp kan förstås som riktad åt objekt. Kroppen agerar vanemässigt genom inlärd

mönster, vilket ofta sker oreflekterat tills vi stöter på ett okänt objekt. Att vara orienterad innebär att agera efter sociala och kulturella koder som anses legitima i den givna situationen. Ett exempel var att jag märkte att vissa kroppsliga erfarenheter som kvinna blev till fördel för att förstå kvinnornas orientering. Men till en början upplevde jag hur min kropp blev desorienterad och ovan i fält. Jag befann mig i social situation som jag tidigare inte hade erfart. Det blev betydelsefullt att kritisera min forskarroll eftersom min position kunde uppfattas påträngande och överlägsen i gruppens sammanhang. Men också hur min vita kropp kunde komma att uppfattas i ett rum dominerat av svarta kroppar. Alltså blev min desorientering en viktig del i kunna sätta mig in i mödrarnas perspektiv, då jag menar att deras vardag utgörs av desorientering i värld av vita kroppar (Ahmed 2006, ss.2-10).

3.5 Empirisk översikt

Materialinsamlingen har utförts genom en enskild intervju som varade ungefär 1,5 timme, samt att jag sedan har jag varit på plats och observerat träffarna med gruppen vid 6 tillfällen. Gruppträffarna utspelades runt frukost och varade mellan 4-5 timmar, fram till tidig eftermiddag. Citat från insamlat material har gjorts mer läsbara i analysen genom att ta bort pauser. Som tidigare nämnts fungerade den enskilda intervjun med Amina som en väg in i fältet, men också för att närma mig varför det behövs en förening för migrerade mödrar i Rosengård. Intervjun gav både en bild av Aminas ambitioner med föreningen, men speglade också hennes vardagsliv och erfarenheter av migrerat moderskapet. Jag menar att det blev möjligt att se två roller, en arbetsroll med engagemang för social rättvisa, support och aktivism. Dessutom en privat roll för att förstå Aminas positionering och kulturella erfarenheter. Fägerborg beskriver att det är en vanlig process att informanten väljer att framföra något mer och samtidigt väljer bort något annat. Alltså kan det hända att den intervjuade personen vill framhålla specifika intressen eller ambitioner. Därför blev det relevant att skifta perspektiv mellan offentlig och privat (Fägerborg 2011, s.96).

Den övervägande materialkategorin var observation, nedtecknat i kontinuerliga fältanteckningar. Jag insåg ganska fort att observationstillfällena gav fylliga beskrivningar och bekräftade frågor som kommit upp under intervjutillfället. Framförallt kom jag själv att se vilka behov kvinnorna hade och hur de interagerade i gruppen. Med andra ord kom observationsmaterialet att synliggöra kollektiva och individuella yttringar kring föreningens funktion, problematiker i vardagslivet, vilja att söka stöd i olika sociala situationer och

känsloyttringar genom till exempel dans och sång. Ytterligare fördes spontana samtal med kvinnorna där de definierade moderskap och berättade om sina livsvillkor. Materialet kom dock inte att kretsa kring moderskap i samma omfattning som jag förväntat mig, utan snarare blev moderskap en gemensam utgångspunkt för kvinnorna och utgör den empiriska grunden.

3.6 Analysmetod

Efter transkribering av den enskilda intervjun och renskrivning av fältanteckningar tematiserade jag materialet genom att finna gemensamma nyckelord. Vardera tema fick en färg, en kod, som sedan lades in i ett kodningsschema. Tematiseringen har hjälpt mig att finna korrelation mellan intervju och observation, samt har underlättat tankeprocessen i analysen.

4. Teoretiska perspektiv

Nedan följer uppsatsens teoretiska perspektiv för att visa hur sociala och kulturella aspekter är under förändring och förhandling i migrationskontexter och när individer kommer till nya värdland. Först presenteras Pierre Bourdieus klassteori genom Beverley Skeggs utveckling av begreppen *kapital* och *fält*, med hänsyn till strävan efter att bli *erkänd*. För att sedan lägga fram Floya Anthias definition av processen att söka *tillhörighet* i ett nytt land. Till sist Victor Turners teori om *liminala positioner* och hur det är att befinna sig mellan två positioner eller flera kulturer.

4.1 Erkännande genom sociala och kulturella resurser

Genom Bourdieus klassteori synliggörs korrelationer mellan samhällliga strukturer, samt individuella projekt och handlingar. Helena Pettersson, Katarzyna Wolanik Boström och Magnus Öhlander framhåller Bourdieus sätt att se samhället som indelat i skikt (klasser) och att varje skikt är specifikt och innefattar olika tillgångar, vilka också påverkar individens handlingsutrymme (Pettersson, Wolanik Boström & Öhlander 2017, ss.133-134). Begreppet *fält* visar hur individer besitter skilda tillgångar och positioner inom skikten. Fälten är även ordnade i sociala positioner med olika potential att röra sig begränsat eller fritt i det sociala rummet (ibid. ss.137-140). För att komplettera Bourdieus klassteori med ett feministiskt perspektiv används Beverley Skeggs verk "*Att bli respektabel*" (1997). Skeggs menar att verket bör förstås i sin kontext och betonar vikten av att reflexiv i relation till klass och kön

(Skeggs 1997, ss.261-264). Skeggs utveckling av Bourdieus byggs upp kring begreppet respektabilitet, vilket uppfattas som något inneboende hos de som besitter positioner av högre värde och innehar auktoritet i samhället (Skeggs 1997, s.10). Med andra ord säger detta i nästa led att de som är icke-respektabla tillskrivs låg social status. Skeggs menar att det har att göra med vem som representerar ordning och kontroll i samhället, de som inte innehar respektabilitet tenderar att anses som ett hot mot samhällelig ordning eller karaktäriseras som maktlösa. Respektabilitet kräver *erkännande*, det vill säga att någon annan erkänner individen och hennes aktioner som värdiga. Detta innebär alltså att individen skapar sig själv i relation till hur andra ser på och kategoriserar henne. För att återgå till att se samhället som indelat i sociala skikt går det förenklat att förstå det som att varje skikt, klass, erkänner varandras klasstillhörighet (ibid. ss.12-13). Skeggs beskriver klass som kapitalrörelser, rörelser “i det sociala rummet”. Alltså är det sociala rummet ordnat efter tillgång till legitimt *kapital*. Mer specifikt beskriver Skeggs Bourdieus kapitalformer som *socialt kapital*, vilket innebär relationer, nätverk och gruppstillhörigheter. *Kulturellt kapital* som både kroppsliga och mentala tillstånd, allmängiltiga resurser såsom kulturell kännedom och utbildning. *Ekonomiskt kapital* som olika former av inkomster och ekonomiska tillgångar. Till sist beskriver Skeggs *symboliskt kapital* vilket kan förstås som att flera kapitalformer samspelar och bildar legitimitet. Tilläggas kan att symboliskt kapital, vad som anses legitimt, bör förstås som kontextuellt och kan variera i olika samhällen eller kulturer (ibid. ss.20-24).

För att gå djupare in på begreppet *erkännande* visar Skeggs hur individen tillskrivs en viss position utifrån hur hon bedöms av andra inom ett socialt sammanhang (Skeggs 1997, ss.51-52). Erkännande blir alltså eftersträvansvärt i en process för att erhålla respekt. Ett exempel som belyser detta är hur arbetarklasskvinnorna i Skeggs studie försöker omsätta sitt befintliga kulturella kapital, i form av omsorg och omvårdnad, till att försöka nå respektabilitet. Detta genom att utveckla strategier för att försöka erhålla erkännande av högre positioner och klasser. Strategierna kan vara i form av självövervakning, där kvinnorna korrigerar sitt beteende och hur ser på sig själva i relation till hur andra klasser kategoriserar dem (Skeggs 1997, ss.109, 117). Skeggs menar att vi endast kan tolka en person med hänsyn till hon väljer att presentera sig själva för oss, hur hon betar sig och berättar om sitt liv (ibid. ss.53, 69). Jag vill ta fasta på hur Skeggs beskriver processen att kontrollera sig själv och korrigerar sitt beteende för att erhålla legitimitet, *erkännande* och respekt av andra sociala grupper. Detta innefattar skapande av nya tillvägagångssätt för att anpassa sig, nya erfarenheter och försök att omvandla sitt *kapital*. Detta kan appliceras på kvinnorna i min

studie genom att se till hur kvinnorna förhandlar problem och möjligheter i sina vardagsliv i strävan efter *erkännande*, i nya *fält* med andra förväntningar och legitima *kapitalformer*.

4.2 Migration, ambivalent platstillhörighet

Sociologen Floya Anthias verk "*Translocational belongings: Intersectional Dilemmas and Social Inequalities*" (2021) diskuterar bland annat platsens betydelse för individen ur ett maktperspektiv. Alltså hur sociala och kulturella gränser upprättas på platser, vilka innesluter vissa individer och utsluter andra. Anthias synliggör maktrelationer utifrån ett intersektionellt perspektiv med utgångspunkt i gränsöverskridande platstillhörighet, migration och translokaltitet (Anthias 2021, s.10). Med hjälp av begreppet *tillhörighet* visar Anthias hur gränser konstrueras och organiseras i sociala relationer. Dock bör tillhörighet, att inte tillhöra, samt vad Anthias kallar "differentiell tillhörighet" ses som processer. Alltså är det något som är organiskt och kan förändras, men kan också förstås som en effekt av gränsdragningar. Tillhörighet relaterar till individens erfarenheter som är kopplade till livshistorier, vilka innefattar känslor inför platser och igenkänning. I likhet med Skeggs menar Anthias att tillhörighet är sammankopplat med tillgång till sociala rum och att känna sig som en del av sammanhanget. Anthias menar att tillhörighet är kopplat till begreppet identitet och att skapa sig själv. Dock kan tillhörighetsbegreppet vara mer användbart i undersökningar av migrationskontexter och i processen att nå medborgarskap (informellt och formellt). Likaså tillägger Anthias att processen att försöka erhålla medlemskap, inneha rättigheter och tillhöra är högst politiserad och nära förankrad med maktstrategier både strukturellt och i vardagslivet. Detta kan ta uttryck i hur grupper och individer indelas i kategorier och övervakas (ibid. ss.24-26). Tillhörighet i samhället handlar inte om att; "(...) entail identifying but a desire to be included" (Anthias 2021, s.26). Begreppet tillhörighet menar jag blir användbart för att synliggöra vad det är som händer i föreningsrummet och hur kvinnorna hanterar sina vardagsliv i Sverige. Likaså det faktum att begreppet också visar på att en behöver bli insläppt för att kunna tillhöra.

4.3 Positionen mellan två kulturer

Till sist presenteras Victor Turner (1967) och begreppet liminality (liminalitet, *liminal position*) från "*The forest of symbols: aspects of Ndembu ritual*". Turner var antropolog och utvecklade begreppen från folkloristen Arnold van Gennep. Liminalitet definierar tillståndet när individen rör sig mellan olika sociala positioner men hamnar i en passage mellan

positioner. Turner framhåller rörelsen som övergångar mellan positioner inom en hierarkisk ordning som samhället sedan är strukturerat efter. Här poängteras även att övergången, den liminala positionen, gör att individen verkar inom de två positionerna samtidigt (Turner 1967, s.93). Likaså kan det upplevas motstridigt att fastna i en liminal position på grund av att inte tillhöra en direkt kategori eller position. Turner menar alltså att dominerande sociala grupper och individer förnekar och avvisar liminala individer tillträde (ibid. ss.95-96). Dock vill jag poängtera att Turner påpekar att liminala positioner inte nödvändigtvis bör förstås som begränsande, utan att liminala individer kan förstås anpassa sig till olika sociala grupper och rör sig mellan positioner (ibid. ss.97-99, 101). Jag menar att begreppet liminalitet (liminal position) kan liknas mellan att röra sig mellan två kulturer, två kulturella förståelser. Exempelvis som migrant och hennes minoritetskultur, i en omgivning av en dominerande samhällskultur och dess förväntningar. Detta kan benämnas att befinna sig i en liminal position mellan kulturer. Tilläggas kan att verket är skrivet i en annan tidsera och samhällen ser betydligt mer annorlunda ut idag. Men jag menar med avstamp mot Fetson Kalua som framhåller den kritiska teoretikern Homi Bhabha, framstående inom moderna postkoloniala studier, att Turners liminalitetsteori kan synliggöra vardagens komplexitet och människors försök att hantera hastig och pågående förändring (Kalua 2009, ss.23-24).

5. Analytiskt kapitel

I följande kapitel behandlas insamlat empiriskt material under fyra rubriker; föreningens grund och vision, kvinnornas behov och aktiviteter på gruppträffarna, utformande av strategier och praktiker för att navigera i vardagen, samt moderskapet som utgångspunkt och kreativ grund. Två personer återkommer genomgående i analysen, Amina som presenteras under delkapitlet urval och Farah som är en aktiv föreningsmedlem. Citationstecken markerar kvinnornas egna formuleringar och uttryck. Tidigare forskning och teori vävs in löpande, sedan diskuteras och avslutas kapitlet i en slutdiskussion.

5.1 Föreningens grund och vision

Till att börja med vill jag lyfta fram Aminas vision och avsikt med att grunda föreningen och varför hon ansåg att det behövdes en grupp för mödrar i Rosengård. Amina berättade hur hon tillsammans med två andra, Hassan och Mohamed kom att märka hur det fanns behov av etablissemang och föreningar som de själva kunde känna igen sig i. Samtliga är uppväxta i

Sverige, men födda i ett afrikanskt land. De kände att de hade kunskap om hur det var att landa i Sverige. Amina förklarade deras situation som ett "mellanskap av båda samhällena" och beskrev det också som en process av att utveckla sätt för att navigera i två samhällen. Detta genom att väga "gott och ont", vilket innebär att utveckla förmågan att kunna anpassa sig till olika sammanhang. Amina menade att det fanns föreningar som arbetade med andra frågor och snarare arbetade runt frågor om hur en ska finna sin väg in i det svenska samhället. Alltså kom de tre att skapa en form av "medborgarservice" för att hjälpa människor med vardagliga problem och privata ärenden i en ny värld, men också genom att skapa tillit som annars saknas gentemot svenska myndigheter. Amina berättade även att lokalen (platsen) som föreningen kom att hyra blev en viktig del i att kunna ta emot och bemöta personer som sökte stöd. Lokalen är belägen i Rosengård där de bemötte personer i behov av stöd. Amina betonade hur människor delvis lever utanför samhället, eftersom de på olika sätt inte har släppts in; "man ska integrera sig o jobba på det, på sig själv, men man kan jobba hur mycket som helst på sig själv, men man måste få komma in för att kunna... ta del av det samhället har att bjuda på.". Jag menar att Amina och hennes kompanjoner har utvecklat olika sätt att vara och agera genom olika kulturella förväntningar. På liknande sätt argumenterar Majid att transmigranter utvecklar splittrad identitet och anpassar sig till olika sammanhang. Att finna sin plats i samhället är en högst social och kulturell process, snarare än juridisk (Majid 2022, ss.212-213). Jag vill likna deras "medborgarservice" som ett steg på vägen för kvinnorna att nå ett kulturellt medborgarskap, det vill säga att skapa tillhörighet på flera platser och i olika sammanhang (Mosselson 2019, ss.1028-1029). För att teoretisera det som händer för grundarna av föreningen kan det förstås som att de har utvecklat sitt kulturella kapital genom att anta vissa perspektiv och avfärda andra. Med andra ord har de anammat kulturella förväntningar och har funnit positiva delar av att vara i en liminal position. Likaså kan det tolkas som att grundarna av föreningen erkänner varandra (Skeggs 1997, s.20ff).

Mer konkret startar föreningen projekt utefter medlemmarnas behov och nu fokuserar de på kvinnor som lever i ensamt moderskap (några kvinnor i relationer närvarade också). Amina såg att kvinnorna behövde avlastas i vardagen och det blev en viktig prioritet för föreningen. Detta eftersom att flera av kvinnorna har allt ansvar själva med omsorg av hem, barn, hantera skola och tungt arbete. Amina menar att kvinnornas utgångspunkter som "kvinna, svart och muslim" gör det svårare att ta sig fram i samhället. Men likaså att vara ensam moder till sina barn i ett nytt land. I citatet åskådliggör Amina hur vardagen kan se ut; "allting är på dig (...) de flesta jobbar inom vården, vilket är ett tungt jobb både fysisk och psykiskt, då ska du

komma hem igen, stressad som tusan och då är det tre, fyra, fem barn, beroende på hur stor din familj är, och då behöver du bemöta deras olika vardagar också, så att du är aldrig i vilande mod, utan du fortsätter och någonting händer med människor också där, du går in i väggen”. I likhet med Nordberg kan kvinnorna förstås vara i en övergångsprocess mellan två kulturer och att deras moderskap är i förändring. Enligt Nordberg kan migrantmoderskap upplevas med ambivalens och motstånd eftersom kvinnan förhandlar mellan olika sätt att se sin sociala verklighet (Nordberg 2015, ss.68-69). Amina fortsätter:

Du orkar inte, om inte du har någon community som backar upp dig, någon community som stöttar dig, och det vi vill vara är den communityn som backar upp och stöttar o säger men okej, ska ni iväg någonstans, då vet du iallafall att fredagar så har vi barnläsning, vill du gå med oss på, okej det är ett par kvinnor vill arrangera någonting, dom vill gå till bastu, ja bada tillsammans, då gör vi, bokar vi genom föreningens och så får ni betala mindre, ta del av dom här kunskapen för det blir svårare om du inte kan dina rättigheter, att hjälpa dig själv och dina barn så att vi försöker vara tillgängliga, så att också öppna upp för dom genom att säga ta med era barn när vi har föreläsningar, dom är alltid exkluderade, för att man förväntar sig att barn ska vara hemma, men hur ska en ensamstående... hur ska hon göra det?

I citatet belyses hur viktig gruppen och communityt är för att kvinnornas ska känna att de har stöd i vardagen och orkar kämpa vidare. Till exempel genom att barnen får följa med på möten med föreningen, vilket möjliggör för kvinnorna att närvara. De anordnar aktiviteter för barn varje vecka, mer under sommaren och under skollov för att kvinnorna ska få tillfälle att vila och återhämta sig. Detta liknas vid hur Ask (2014) beskriver upplevelsen av att vara moder i ett nytt land, vilket kan bli påtagligt och kvävande om en inte tar hjälp. Detta för att undvika känslor av uppgivenhet och otillräcklighet (Ask 2014, ss.88, 90, 111).

Under intervjun berättade Amina för mig att det ofta kommer nya kvinnor till gruppträffarna, de ses och äter frukost tillsammans, pratar och diskuterar. Sedan går de igen för att hämta sina barn på skola eller förskola. Under gruppträffarna såg Amina att det finns ett stort behov av att prata och dela med sig. Det blir en del av återhämtningen att få dela med sig av sina problematiker i hemmet och inte behöva vara ensam med sina problem. Just de faktum att få berätta och att det blir bemött av andra blir viktigt menade Amina. Dock poängterade Amina att föreningen har en annan väsentlig funktion; att kvinnorna ska utvecklas och ta emot kunskap. “Vi stjälar deras tid och så ger vi dom deras tid”. Amina sa att kvinnorna ska få möjlighet att koppla av, men det innebär också att de ska ta emot den kunskap som erbjuds och använda den. Till exempel avlastas kvinnorna när deras barn går på högläsning med

föreningen, men Amina förväntade sig således att de kommer gå på föreläsningar som anordnas. “Jag menar vi levererar utifrån de dom önskar, dom vill ha fester, dom vill umgås, men sen vill vi också att dom ska utvecklas och ge dom material hela tiden så att vi gör det både roligt för dom“. Som Amina uttryckte sig fungerar föreningen som ett sammanhang att umgås, men också en plattform där en kan arbeta för att förändra sin livssituation till det bättre.

Sedan tillade Amina att i hennes vision om föreningen tyckte hon att kvinnorna skulle lära sig att ta plats och att göra sig hörda, både i att försöka förändra sina livsvillkor, men också skapa bättre villkor i det lokala sammanhanget. Detta synliggörs i följande citat: “(...) vi vill vara med i det offentliga rummet och påverka, det är min version, jag nöjer mig inte med det lilla, jag vill vara, jag vill att människor, dessa kvinnor, som jag vet är starka, bara dom får verktygen dom behöver och lite tid, då vet jag att dom kan vara nästa röst som kan vara driven i det civila samhället och se till så att dom förstår deras rättigheter och kan faktiskt ställa rätta frågor och kräva rättigheten”. Amina synliggör en politisk funktion och hur hon anser att engagemang i rättvisefrågor är en del av vägen in i samhället. Föreningen hjälpte kvinnorna med barnpassning under valperioden år 2022. Amina uttryckte att hon tycker att det är viktigt rösta i den mån en kan och att är en del att ta sin plats. Ett begrepp Amina använde här för att beskriva sitt arbete i föreningen var “empowerment”, vilket kan översättas till bemyndigande eller ge befogenhet. För att ta reda på kvinnornas behov lyssnar Amina till ämnen som uppkommer under träffarna, men också vad hon själv anser viktigt att ta upp. Detta kan liknas vid Nordberg (2016) och hur individer som upplevt migration själva eller har närstående som förflyttat sig till nya länder hjälper andra som befinner sig i liknande situationer. Det kan finnas vilja att dela sin kunskap om hur det är att landa på en ny plats och att det ger tillbaka på en själv, genom att känna sig involverad (Nordberg 2016, s.72). I relation till att ge makt åt och lyfta kvinnornas kunskaper som värdefulla (“empowerment”), kan det hjälpa dem att hävda sitt utrymme och skapa en väg in i samhället, för att i nästa led känna tillhörighet. Liknande visar Majid med hur aktivism kan vara en del av processen att finna tillhörighet på en ny plats, bland annat genom att ta del av aktiviteter inom ett community och engagera sig (Majid 2022). Jag vill argumentera för att Amina fungerar som en form av kunskapskälla, trygghet och ett stöd för kvinnorna in i det svenska samhället. Här använder Amina sin utvecklade kulturella kompetens för att hjälpa andra och för att kunna erkänna deras önskan om att tillhöra. Kvinnorna besitter kulturella förståelser (kapital) och det kan tolkas som att dessa innehar legitimt symboliskt kapital från den etniska kulturen och

sitt hemland. Men nu kan kvinnornas tolkas vara i minoritet, där som begränsas utrymme i en dominerande kultur där andra kapital anses legitima. Detta med hänsyn till att kvinnorna inte känner tillhörighet och lär sig sina skyldigheter och rättigheter (Skeggs 1997, s.20ff; Anthias 2021, s.26f).

Ytterligare framförde Amina hur föreningen har en praktisk funktion, genom att kunna erbjuda bistånd i form av reducerade priser på aktiviteter till kvinnorna och deras barn. Ett exempel var inköpta böcker och läsmaterial till gemensam högläsning. Amina berättade att kvinnorna fick möjlighet att åka på mindre studiebesök eller dagsresor tillsammans. Detta såg föreningen som en fördel för medlemmarna i allmänhet, eftersom flera har svårigheter med ekonomin, vissa kämpar för att få arbete eller arbetar timmar inom vård- och omsorgsyrken. Det finns inte heller tid att unna sig själv ett avbrott i vardagen. Jag menar alltså att föreningen delvis hjälper till att ge kvinnorna möjlighet att göra saker, som annars inte varit möjligt på grund av bristande ekonomiskt kapital. Likaså kan detta bidra till att kvinnorna och deras barn kan ta del av och utveckla sitt kulturella kapital genom aktiviteter och läsmaterial (Skeggs 1997, s.20f).

5.2 Kvinnornas behov av och aktiviteter på gruppträffarna

Nedan följer observation och spontana samtal på gruppträffarna kring kvinnornas behov och vardagar. På gruppträffarna samlades kvinnorna runt ett frukostbord, åt bullar, drack chaite och pratade av sig. Jag satte mig ner och såg mig omkring i lokalen. Det var stort, upplyst och vi satt vid ett bord i ena hörnet av salen, nära köket. Jag såg och hörde hur mödrarna skrattade och talade med varandra, det gjorde stämningen färgstark och glädjefull. Den kala lokalen fylldes med mening. Detta upprepade sig mer eller mindre vid varje tillfälle. Frukost, skratt, samtal och ibland musik. En av gångerna hamnade jag bredvid en frågvis kvinna som undrade vad jag gjorde där. Vi kom att prata och hon berättade att hon inte hade hunnit komma till gruppen lika ofta, som när hon var mammaledig. Kvinnan berättade också att många mödrar kom till gruppen för att prata med varandra, det fanns ett behov av att snacka av sig. Jag såg hur mödrarna hela tiden hjälptes åt. De frågade varandra om de ville ha mat eller dryck, serverade den som satt bredvid och inkluderade varandra i samtalen. Jag fick en känsla av att alla fick sin talan hörd och stämningen var respektfull. En kvinna som syntes till vid alla träffar kom och satte sig på samma plats vid bordet, som jag sett henne göra vid två tillfällen. Om inte Farah, en engagerad medlem i föreningen, serverade henne frukost gjorde

någon annan det. Det såg ut som att det hade skapats en ordning inom gruppen. Jag kunde inte sluta tänka på ordet familj och att lokalen omvandlades till ett hem där alla tar för sig i köket, använder soffor och möblemang till att göra sig bekväma. De agerade som om det vore ett privat utrymme. Platsen är offentlig eller semioffentlig, men ändå kändes det som att kvinnorna tillsammans skapade ett gemensamt och tryggt utrymme där de kunde koppla av. Det kom ständigt nya kvinnor till gruppträffarna, vilket fick mig att fundera kring vad som drog kvinnorna till träffarna. Trots att det ofta var olika sammansättning individer, fick jag ändå samma känsla av att gruppen var inkluderande och familjär. Vid flera tillfällen fick jag bekräftat av olika kvinnor att de gick till gruppträffarna för att snacka. Men ett ord som användes frekvent var att de ville "chilla". Jag såg att vid varje tillfälle gjorde kvinnorna sig bekväma och stannade i flera timmar. Efter en lång frukost och vid den sista gruppträffen frågade jag några kvinnor varför de gick till gruppträffarna, men det blev tyst. De såg på varandra och fnissade lite. En av kvinnorna skrattade till och sa "stressfri", en annan la till "skratta av sig" och en annan sa "orka med, jag känner mig redan piggare, jag kommer hit för att träffa mina vänner".

På en av gruppträffarna där det var många kvinnor runt bordet, stod Farah i köket och fixade med frukost. Några kvinnor undrade vad jag gjorde där och jag förklarade mig. Jag nämnde att jag funderat kring hur det var att komma till ett nytt land och även hur det var uppfostra sina barn där. Farah såg upp och kom till bordet och såg ut som att hon skulle säga något laddat. Medan Farah placerade ut ett par assietter sa hon strängt att "inte är lätt att flytta till ett nytt land". Vid ett senare tillfälle gick jag fram till Farah för att låta henne utveckla sina upplevelser om migration. Främst menade hon att det innebär mycket ensamhet och att det inte är bra att stanna hemma för mycket. "Man behöver komma ut", sa hon och nickade åt de andra kvinnorna. Farah menade att god hälsa och en glad mamma ökar chansen för ens barn att lyckas i skolan. Jag märkte att Farah antydde att komma ut hit till lokalen och träffa gruppen var en viktig del att skapa ork till att vara en bättre person och moder för sina barn. Jag vill likna detta vid Ask (2014) avhandling där att stämningen i lokalen och kvinnornas interaktioner kännetecknas av omhändertagande av varandra, vilket översätts till att ta hand om sig själv (ibid. s.82). Speciellt när kvinnorna befinner i liknande situationer och kan mötas där de är, vilket kan skapa känslor av samhörighet inom gruppen (Nordberg 2015, ss.68-69). Jag vill alltså framhålla att kvinnorna, medlemmar i föreningen, rör sig inom samma fält och delar intressen. Det innebär också att de har liknande förutsättningar och agerar utifrån dessa. Den familjära upplevelsen kan tolkas som att det har skapats en intern gemenskap och att

kvinnorna känner tillhörighet inom gruppen. Därför kan gruppen också fungera som en form av erkännande internt, som ett steg på vägen mot att omsätta sitt kapital i en ny dominerande samhällskultur (Pettersson, Wolanik Boström & Öhlander 2017, s.133f; Skeggs 1997, s.20ff; Anthias 2021, s.24f).

Mer specifikt märkte jag att konversationerna cirkulerade kring vardagliga händelser; matvanor, utseende, hälsa, barnafödande och närvaro av religion. Ett återkommande samtalsämne var hälsa och utseende där kvinnorna förhandlade och diskuterade hur en skulle ta hand om sig själv på bästa sätt. Det fick mig att fundera kring betydelsen av kvinnornas självpresentation och vem de ville vara utåt. På en gruppträff var det livliga diskussioner om skönhet och en kvinna överröstade en annan med ett recept på den perfekta ansiktsbehandlingen. Den andra kvinnan berättade om hennes egna hudkräm av naturliga ingredienser och visade stolt upp sin släta hud. En tredje kvinna såg på mig och gav ett liknande recept som fungerade för hennes hudtyp. Sen sa kvinnan att hon brukade ta på en egengjord ansiktsmask och lät den sitta på mellan barnpassning och matlagning. Det var hennes egentid. Brist på egentid eller att ha tid över i vardagen var ovant för kvinnorna. Till exempel pratade jag med en kvinna jag träffat flera gånger och hon ursäktade sig att hennes svenska inte var tillräcklig. Vi fortsatte samtalet och kvinnan förklarade att hon inte hann studera språk så som hon önskar, eftersom hon tog hand om allt hemma och försökte plugga på distans. Det framgick också att hennes barns skola låg på andra sidan stan och hon måste vara flexibel om de skulle bli sjuka. På sättet kvinnorna diskuterar kan det tolkas som att utseende och hälsa kan reflektera hur kvinnorna vill presentera sig själva, hur de tar hand om sig själva och även söker erkännande hos andra i sin omgivning. Utseende, hälsa och skönhet kan alltså tolkas som ett kulturellt kapital kvinnorna besitter. Genom att till exempel producera sina egna skönhetsprodukter och kunskapen om olika råvaror kan ses som ett kreativt sätt att omsätta sina kulturella kapital för att erhålla legitimt kapital (Skeggs 1997 s.20ff). Likaså visar det aktiva deltagandet på gruppträffarna att kvinnorna prioriterar dem i sin vardag. Jag vill argumentera för hur viktig föreningen blir med hänsyn till att utveckla trygghet och tillhörighet (Anthias 2021, s.24f).

Till sist la jag märke till att kvinnorna ofta hjälpte varandra att ringa till arbetsförmedlingen, diskuterade fram vad de skulle säga och vem de borde be att prata med i sina ärenden. Vanligtvis brukade Amina hjälpa dem med detta, men när hon inte var på plats klarade de sig själva. När Amina var på plats var det kö till att prata med henne och få hjälp med olika

ärenden. Om Amina hade information att dela om utbildningar, arbete eller vad som skulle ske framöver lyssnade kvinnorna uppmärksamt och respektfullt. Jag vill tolka interaktionerna och stödet kvinnorna ger varandra, som att de tillsammans försöker förstå sig på vardagen. Både genom att praktiskt hjälpa varandra genom sitt kulturella och sociala kapital. Men också att tillsammans som grupp navigera mellan sina två kulturer, det vill säga erkänna varandras liminala positioner. Det blir också tydligt hur Amina får en roll som kunskapen mellan två positioner, att navigera den liminala positionen, men också ger "verktyg" i hur en kan omvandla sina kapital eller utveckla nya (Skeggs 1997, s.20ff; Turner 1967, s.93f).

5.3 Strategier och praktiker för att navigera i vardagen

I följande del analyseras hur kvinnorna hanterar vardagen med hjälp av föreningen och sina egna utvecklade strategier. Ett konkret exempel var när föreningen hade bokat in ett möte med en organisation. Aminas idé med mötet och som hon beskrev när vi åt frukost, var att kvinnorna skulle få möjlighet att framföra sina åsikter om deras boendesituationer. Med detta menade Amina att kvinnorna skulle fundera kring om de upplevde konkreta eller återkommande problem. Det var ganska få på mötet och stämningen var annorlunda jämfört med tidigare träffar. Kvinnorna var tysta och avvaktande. Därför började Amina att berätta om föreningen och hur dess arbete såg ut. Återigen kom kvinnorna att hjälpa varandra att framföra sin talan, både tillsammans och med hjälp Amina. En kvinna berättade hur hon hade blivit nekad hjälp ett flertal gånger och att felen i lägenheten aldrig åtgärdades. Amina tog också upp att hon själv blivit illa bemött av personal. Kvinnorna fyllde i varandras meningar och relaterade till egna problem under mötet med organisationen. De berättade också om sina upplevelser av att bli bemötta med fördomar och rasistiska kommentarer i relation till hur de tog hand om sina bostäder. Detta var något jag hörde flera gånger under andra gruppträffar, där kvinnorna återgav hur de kategoriserades som "invandrare" och att deras beteenden anses problematiskt eller stökigt. I likhet med Dow (2016) uttrycker kvinnorna och Amina att de blir utsatta för institutionell rasism och motstånd i vardagen på grund av skilda kulturella förväntningar (ibid. s.188ff). Dock kan föreningens möten med myndigheter och organisationer fungera som ett sätt att ta sitt utrymme i samhället och hävda sin position som medborgare eller framtida medborgare (Nordberg 2015, s.72). I relation till hur kvinnorna blir bemötta kan det tolkas som att de rör sig i andra sociala fält och att de inte får erkännande av vissa sociala grupper eller myndigheter. Genom att lyfta orättvisor och motstånd visar kvinnorna hur de navigerar i sin liminala position och väljer att inte förneka delar av sin egen

kultur på grund av att de inte erkänns av den dominerande samhällskulturen (Skeggs 1997, s.20ff; Pettersson, Wolanik Boström & Öhlander 2017, s.133f; Turner 1967, s.93ff).

Jag kom att märka och förstod under den enskilda intervjun att Amina utökade verksamheten, vilket kan ses som en intern strategi eller snarare en process som påverkar dess funktion. Föreningen växer genom nya medlemskap, behov av stöd ökar och fler kvinnor vill besöka träffarna. En del av processen och en förutsättning för att Amina skulle hinna med själv var att rekrytera medhjälpare och engagera kvinnorna. Här kom Farah att bli mer aktiv än andra under de senaste åren och Amina såg henne som en viktig resurs. Amina såg att Farah hade ett stort socialt nätverk och hade kontakt med ett stort antal familjer i Rosengård. Amina berättade för mig att det är viktigt att se kompetenser som finns i gruppen och Farahs sociala kompetens i synnerhet. Likaså hennes vilja att engagera sig gjorde att Amina släppte en del uppgifter och ansvar. Amina menade att Farahs sociala kompetens fungerade väl i gruppen, då hon har lättare för att på ett avslappnat sätt kommunicera med det andra kvinnorna. Det trodde Amina berodde på att de har ömsesidig förståelse som hon inte har på samma sätt. Jag upplevde att Farah var saknad av kvinnorna när hon inte var med och ordnade frukosten. Det märktes att hon var omtyckt för att de andra pratade om henne. Amina beskrev att hon erbjudit Farah att gå kurser för utveckla i sin roll i föreningen. Farah berättade själv för mig att hon engagerat sig mer och trivdes bra med det. När Farah kommer till lokalen känner hon att hon har en uppgift; "vad ska jag annars göra hemma?". Detta kan tolkas som att föreningen kan fungera som ett konkret sätt att engagera sig och utveckla sätt att hantera vardagen. Farah använder sitt sociala kapital i föreningen för att få erkännande inom gruppen, men också gentemot Amina och föreningen. Att Farah får möjlighet att ta kurser och därmed utveckla sitt utbildningskapital (kulturella kapital) blir både till fördel för gruppens sammantagna kapital, men också till hennes personliga process om tillhörighet i samhället i stort. Kommunikation mellan Farah och kvinnorna kan tolkas som att de har liknande kulturellt kapital och förstår varandras utgångspunkter. Alltså kan även Farah förstås som en viktig person för kvinnorna för att söka erkännande i andra sociala grupper (Skeggs 1997, s.20ff; Anthias 2021, s.24f)

Under intervjun med Amina blev det tydligt hur mycket tid och engagemang hon la för att hjälpa kvinnorna. En tillgång och utarbetad strategi från Aminas håll var att hon såg värdet i sin egen vardagskunskap och kom underfund med vilken hjälp det kunde vara för andra. Amina förklarade sin roll enligt följande:

Jag har en tydlig roll, (...) den personen som dom vänder sig till, dom söker sig till mig när dom inte vet vad som ska göra dom.. jag är deras kunskapskälla, (...) det är de här som det är de som har skapat förtroendet och tilliten som dom annars inte har för myndigheter, (...) du behöver inte tänka så, du har rätt till det här och det här, då är det bara de du söker (...). Det är fördel att vara en svensk för då vet dom också att du kan, du ger dig inte, du vet vad du liksom håller på med, du kan dina rättigheter men också dom förstår att de, det finns stöd hos oss och ta, (...) dom tror på det, dom frågar, och när människor får använda plattformen som man har skapat som sitt eget också, då är det de här tillhörigheten, gemenskapen som vi söker.

Jag tolkar det som att Amina ser sitt kulturella kapital som en tillgång för kvinnorna att bruka och hjälper dem att försöka navigera i nya sociala fält. Aminas roll är annorlunda för att hon anses vara "svensk" enligt kvinnorna, vilket kan tolkas som att hon har anammat andra kulturella förståelser och besitter ett annat kulturellt kapital. I nästa led skulle Aminas position med legitimt kapital kunna fungera som ett ideal. Alltså söker kvinnorna stöd och erkännande från Amina som upplevs säker i sin liminala position mellan sina två kulturer. Istället för att bemöta svenska myndigheter som får dem att känna att de inte tillhör (Skeggs 1997, s.20ff; Pettersson, Wolanik Boström & Öhlander 2017, s.133f; Anthias 2021, s.24f).

Ett konkret exempel hur en kvinna använde sin kunskap och praktiserade det hon lärt sig på föreläsningar med föreningen var ett diskrimineringsfall. Amina återgav att fallet rörde kvinnans barn som hade blivit utsatt för rasism i skolan. Kvinnan hade ett tag tidigare fått ta del av diskrimineringslagen och visste på ett ungefär hur hon skulle gå tillväga, men rådgjorde med Amina. De utförde bland annat en anmälan. Jag menar att detta kan liknas vid att Amina erkänner kvinnan genom att hon har anammat och utvecklat sitt kulturella kapital, men likaså att de tillsammans och på samma gång producerar känslor av samhörighet (tillhörighet) över att utsättas för förtryck och diskriminering. Jag vill framhålla hur detta visar på hur kvinnan hanterar det som sker i skolans värld, hennes barns rättigheter, men också hur hon som moder bör agera för att stå upp för sin familj. Kvinnan rör sig över olika sociala fält och använder sitt utbildning- och sociala kapital för att navigera i sin vardag (Skeggs 1997, s.20ff; Anthias 2021, s.24f; Pettersson, Wolanik Boström & Öhlander 2017, s.133f).

5.4 Moderskapet som utgångspunkt och kreativ grund

Eftersom gruppträffarna riktar sig åt mödrar och framförallt ensamstående mödrar blir moderskapet en gemensam utgångspunkt för kvinnorna och för den här studien. Inte

nödvändigtvis en gemensam syn på moderskap, utan snarare att moderskapet är under förändring. Moderliga praktiker förstås som en stor del av kvinnornas vardag och inkluderas i deras självpresentation. Jag vill framföra kvinnornas, samt Aminas definition av moderskap för att sedan visa hur definitionerna reflekterar villkor och idéer för deras sätt att hantera vardagslivet.

Först vill jag skildra en kvinna som var med på flera gruppträffar och hade med sig några av sina barn. Medan hon matade det yngre barnet passade jag på att fråga henne vad hon tyckte var viktigt att tänka på som moder. Kvinnan sa direkt och nästan utan att tänka; "tålmod". Men hon tillade också att detta endast var möjligt om mamman mår bra och tar hand om sig, vilket ökar chansen att kunna vara tålmodig med sina barn. Kvinnan hade några gånger tidigare sagt till mig att man måste vara tydlig och syftade på att hennes fem barn hade sin egen vilja och egna behov. Vid sista mötet frågade jag några kvinnor om de ville definiera moderskap. Först blev det helt tyst och alla tänkte. Det verkade inte vara en lätt fråga att besvara, men efter en stund sa jag att en annan kvinna hade berättat för mig att hon tyckte att det var viktigt med tålmod. Då svarade en kvinna "JA! Tålmod", då började det trilla på ord; "ansvar", "respekt åt båda håll" och "man måste vara lyhörd". En annan kvinna skrattade till och försökte formulera ett ord på svenska och de andra hjälpte till; "ha kontroll hahah nej..." en annan kvinna fyllde i "...vara en förebild! Och rådgivare i allt, skola, fritid allt". Jag frågade också om de alltid kände sig som mödrar, men en kvinna reagerade starkt och sa "nej!" och menade att man måste kunna gå in i olika roller. Under intervjun lyfte Amina en gruppdiskussion där de hade diskuterat föräldraskap utifrån ungdomarnas perspektiv på tillvaron. Detta med syfte att kunna bemöta sina barn på ett sätt som passar dem. Amina menade att det var viktigt för dem alla att fundera kring hur deras beteenden påverkar barnen. Till exempel inte lägga sig i för mycket och ha respekt för dem. Jag vill poängtera sättet kvinnorna tillsammans definierar moderskap, att de själva är lyhörda med varandra och ser varandras kunskaper. Liknande skriver Ask (2014) i sin studie och hur kvinnorna uttrycker betydelsen av att vara en förebild och en vägledare för sina barn och att detta påtalar en vilja om att utvecklas som person och moder (ibid. s.55). Dow (2016, s.188ff) beskriver hur kvinnorna i sin studie tar hjälp av varandra för att hinna med att vara den moder de vill vara. Till exempel iakttog jag hur kvinnorna hjälptes åt med barnen på gruppträffarna. De vaggade varandras barnvagnar, gosade med barnen, såg till att de inte sprang ut och tilltalade dem på lekfulla sätt. En kvinna berättade att de brukade hjälpa varandra att hämta barnen efter skolan. Jag frågade Amina om detta och hon menade att det var vanligt att mödrarna gav sig

själv en roll som “aunty”, som anhörig. I likhet med arbetsklasskvinnorna i Skeggs (1997) studie kommer kvinnorna i föreliggande studie att utveckla strategier i sitt moderskap, för att därigenom navigera i sin vardag. Föreningen möjliggör för kvinnorna att närvara eftersom barnen är inkluderade och välkomna till lokalen. Christou & Michail (2015) visar hur en grupp migrerade kvinnor anpassar sig till nya omständigheter i ett nytt värdland, men ändå kommer deras moderskap att ifrågasättas och utpekats som avvikande (ibid. s.71ff). I relation Amina och de andra kvinnorna kommer de att diskutera vad ett gott moderskap är med hänsyn till deras barn. Barnen kan tolkas bedöma mödrarnas beteende utifrån sina positioner. Återigen vill jag argumentera för att kvinnorna omsätter sitt kulturella kapital genom sin aktivitet i föreningen, vilket också förändrar moderskapet till en ny kontext. Moderskapet är personligt, men genom att lära sig navigera i sin liminala position och söka balans mellan sina kulturer, skulle också moderskapet kunna balanseras mellan två kulturer. Kort sagt för att kunna agera “rådgivare” till sina barn i en ny kontext, utvecklar kvinnorna sitt kapital. Detta eftersom att barnen kan förstås röra sig i andra sociala fält, bland annat genom skola. Därför blir föreningen och Amina viktiga för att förstå den sociala verkligheten de befinner sig i (Skeggs 1997, s.20ff, Turner 1967, s.93f).

Till sist vill jag framhålla Aminas erfarenheter som moder och hur hennes uppväxt i Sverige har präglat henne. Detta för att visa hur Amina navigerar i sitt moderskap. Under intervjun skildrade Amina att hon har prioriterat karriär och arbete, samtidigt som hon blev mamma. I nästa led beskrev Amina att det innebar att hon hade mindre tid för religiösa traditioner och ritualer under vissa perioder. Till exempel pratar Amina svenska med sina barn, men samtidigt var det väldigt viktigt för henne att barnen skulle lära sig sitt etniska språk och utöva religion. Aminas berättade att henne barn ofta följde med henne till olika tillställningar, offentliga samtal eller möten med föreningen där barnen träffade olika typer av människor och grupper. “ (...) dom är alltid med mig, så dom får ju med sig en helt annan kompetens i en helt annan social färdighet..”. Amina menar att moderskapet har gjort henne kreativ, till exempel genom att finna lösningar för att vardagen ska gå ihop. När Amina möter sina barns lärare i skolan kom hon ofta att inse att hon tar avstånd från svensk kultur och tradition. Amina menade att barnens lärare hävdade att hennes barn är svenskar. Detta gjorde Amina ambivalent och upprörd, för då kände hon att så inte var fallet. Jag vill tolka detta som att Amina konstant navigerar i sin liminala position, mellan två kulturer. Genom uppväxten har hon anammat delar av de olika kulturerna, men när individer från andra sociala grupper kategoriserar henne och hennes barn som svenskar, inser Amina att hon inte passerar som

svensk. Även om Amina överför sitt kulturella legitima kapital till sina barn, överförs också liminaliteten och att befinna sig mellan (Turner 1967, s.93f; Skeggs 1997, s.24ff).

6. Sammanfattande diskussion

Genom föreningen och de som grundat den kommer kvinnorna att få stöd att utveckla förståelse för hur de ska hantera sitt liv i ett nytt samhälle. De lär sig ta vara på det som de anser värdefullt i vardagen och föreningen backar upp dem. En huvudsaklig funktion är att kvinnorna inte ska känna sig ensamma och isolerade i en övergångsprocess mellan kulturella förståelser och nya sociala sammanhang. Med andra ord genererar föreningens funktion både en positiv personlig utveckling, hjälper dem att finna tillhörighet och underlättar deras moderskap. Engagemanget i föreningen visar hur kvinnorna tillsammans erkänner och hjälper varandra för att navigera i sina liv och problem. Övergången eller snarare kvinnornas önskan om att tillhöra resulterar i kapitalrörelser, där de omsätter sitt befintliga kapital för att kunna bli bättre versioner av sig själva. Men också att omsorg för andra och sina barn skapar mening och gemenskap kvinnorna emellan. Jag tolkar det som att kvinnorna befinner sig i liminala positioner, där de rör sig mellan sina sociala roller. Om det översätts till termer av medborgarskap, liknas detta vid en social och kulturell process där kvinnorna navigerar för att bli en del av samhället. Den liminala positionen hos en ensamstående moder och hennes strävan efter att passa in bör förstås som komplex och många gånger motstridig. I relation till att kvinnornas kapital inte anses tillräckliga eller att de själva känner att de inte räcker till eller behöver anpassa, synliggör hur gruppen marginaliseras och separeras från andra grupper i samhället. Jag menar att ett mångkulturellt samhälle kännetecknas av en mångfald kulturella vanor och traditioner, vilka kan berika en plats och dess människor med kunskap. Exempelvis kan kvinnornas kapitalrörelser och deras gemenskap belysa hur olika kulturer möts och sammanförs. Som tidigare nämnts angående svårigheter att komma till ett nytt land och hur utanförskap kan befästas genom segregation, bör kulturell mångfald lyftas i större utsträckning. För vidare forskning menar jag att vikten borde ligga vid att framföra positiva aspekter av kulturell mångfald och hur det kan påverka samhällets utveckling till det bättre.

7. Källförteckning

Otryckta källor:

Intervju med Amina, grundare till föreningen. Samtal om föreningens funktion och upplevelse av moderskap. På lokal i Rosengård, Malmö: 2022-10-26.

Fältanteckningar under gruppträffar med föreningen, inklusive spontana samtal med föreningens medlemmar. Observation av interaktion och dynamik i gruppen. På lokal i Rosengård, Malmö: 2022-10-18 till 2022-11-18.

Tryckta källor:

Ahlkrona, F. & Kugelberg, F. (2021). *“Man håller sig i mitten och man håller sig stadig”*. En socialpsykologisk studie om bikulturella unga vuxna. Kandidatuppsats, Sociologi: Socialpsykologi. Lunds universitet.

<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=9054362&fileOid=9054364>

Ask, J. (2014). *Lyssna till ditt hjärta: Muslimska moderskap och modrandets villkor i Sverige*. <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:755616/FULLTEXT01.pdf> (hämtad: 16 september 2022).

Christou, A. & Michail, D. (2015). Migrating motherhood and gendering exile: Eastern European women narrate migrancy and homing, *Women's Studies International Forum*, 52, ss. 71–81. doi:10.1016/j.wsif.2015.06.005.

Delegationen mot segregation (2022). *Hur ser segregationen ut i Sverige?*

<https://delmos.se/om-segregation/hur-ser-segregationen-ut-i-sverige/> (hämtad: 2022-12-15)

Delegationen mot segregation (2021). *Segregation i Sverige - Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling*. (Rapport 2021/334).

<https://delmos.se/wp-content/uploads/2021/07/Segregation-i-Sverige.pdf>

Dow, D.M. (2016). Integrated motherhood: Beyond hegemonic ideologies of motherhood, *Journal of Marriage and Family*, 78(1), ss.180–196. doi:10.1111/jomf.12264.

Erel, U., Reynolds, T. & Kaptani, E. (2018). Migrant mothers' creative interventions into racialized citizenship, *Ethnic & Racial Studies*, 41(1), ss.55–72. doi:10.1080/01419870.2017.1317825.

Haraway, D. (1988). "Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective." *Feminist Studies*, 14(3).

Kalua, F. (2009). Homi Bhabha's Third Space and African identity, *Journal of African Cultural Studies*, 21(1), ss.23–32. Tillgänglig: <https://search-ebscohost-com.ludwig.lub.lu.se/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,uid&db=edsjsr&AN=edsjsr.40647476&site=eds-live&scope=site> (Hämtad: 27 november 2022).

Majid, S.N. (2022). Transborder Citizenship and Activism: Political Engagement and Resistance in the Somali Environment, *Journal of Civil Society*, 18(2), ss.201–218. doi:10.1080/17448689.2022.2068627.

Mosselson, J. (2020). Plural Belongings: Mothering Co-resident Children Post-migration in the USA, *Journal of International Migration and Integration*, 21(4), ss.1027–1042. doi:10.1007/s12134-019-00702-y.

Nationalencyklopedin, *Sverige*. <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/sverige>. "Från utvandringsland till invandringsland" och "Välfärd och fattigdom" (hämtad 2022-12-12).

Nordberg, C. (2015). Invisibilised Visions: "Migrant mothers and the reordering of citizenship in a Nordic welfare state context", *Nordic Journal of Migration Research*, 5(2), ss.67–74. doi:10.1515/njmr-2015-0011.

Ristilammi, P.-M. (1994). *Rosengård och den svarta poesin: en studie av modern annorlundahet*. Stockholm; B. Östlings bokförlag Symposion.

Westerberg, O. (2021). Malmö är Sveriges mest ojämlika storstad. *Sydsvenskan*, 8 juli.

<https://www.sydsvenskan.se/2021-07-08/malmo-ar-sveriges-mest-ojamlika-storstad>

Åberg, L. (2022). Rosengård – ett monument över mångkulturalismens misslyckande. *Fokus*, 30 september.

<https://www.fokus.se/analys/rosengard-ett-monument-over-mangkulturalismens-misslyckande/>

Ålund, A. (1988). Invandrarkvinnor och problemideologier — Om möjligheter och begränsningar i den privata och den offentliga sfären, *Sociologisk Forskning*, 25(1), ss. 32–46. <https://www.jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/20850899> (hämtad: 15 september 2022).

Litteratur:

Ahmed, S.(2006). *Queer phenomenology: orientations, objects, others*. Durham, N.C.: Duke University Press.

Anthias, F. (2021). *Translocational belongings: intersectional dilemmas and social inequalities*. [1 Edition] London: Routledge.

Gunnemark, K. (red.). (2011). *Etnografiska hållplatser. Om metodprocesser och reflexivitet*. Lund: Studentlitteratur.

Gunnarsson Payne, J. & Öhlander, M. (red.). (2017). *Tillämpad kulturteori*. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur.

Kaijser, L. & Öhlander, M. (red.) (2011). *Etnologiskt fältarbete*. 2., [omarb. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Mohanty, C.T. (2012). Med västerländska ögon: Avkolonialisering, antikapitalistisk kritik och feministiska åtaganden. I: de los Reyes, Paulina (red). *Postkolonial feminism 2*. Stockholm: Tankekraft förlag.

Skeggs, B. (1997). *Att bli respektabel: konstruktioner av klass och kön*. Göteborg: Daidalos.

Tjora, A. (2012). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap: kvalitativ forskning i praktiken*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Turner, V.W. (1967). *The forest of symbols: aspects of Ndembu ritual*. Ithaca, N.Y.